

سُورَةُ الزُّخْرُوفِ ﴿٣٤﴾ ZUHRUF SÛRESİ

Zuhruf; altın ve mücevher anlamına gelir. Sûrede bunlardan söz edildiği ve Âllâh'ın insana sahip olduğu altın ve mücheverle değil, kalp meziyetlerine göre değer verdiği anlatıldığı için sûre bu adla anılmıştır. Mekke'de nâzil olmuştur. 89 âyet, 833 kelime, 3400 harften ibarettir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْ-1

Müteşâbihâti Kur'anîyedir. Muhip ile mahbûbun arasında bir şifre gibidir. Biz buna fikrimizi karıştırmıyoruz. Mütekaddimin ulemasının reyi de budur. **Âllâhû alemû bi muradihi ve bi zali-ke** sonradan gelenler bazı manâlar vermişler. ح Harisi Dinillah, م Mülazimi Tariki İlâhi. Manâsı; ey Âllâh'ın dinini bekleyici ve Tariki Vahdaniyete mülazemet edici, ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesel-lem demişler.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ-2

Mübin, zâhir olan kitap ki Kur'an'dır. Mübindir, Âllâh tarafından beyân ediliyor. Helâli, haramı, hayır ile şerri beyân ediyor. Öyle bir kitap ki ümmetin bütün ihtiyacı beyân edilmiş. Mübindir; Ahkâmı

İlâhiye'yi, hidâyeti, şeraiti, insanlara layık olan şeyleri beyân ediyor.

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ 3-

Biz Azimüşşân bu Kur'an'ı, Arap lisanı ile gönderdik. Düşünüp anlayasınız diye.

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ 4-

(Üm; Ana demektedir. Bir şeyin aslına, ana derler. Levh'i Mahfuz da Ümmül Kitap'tır. İncil, Tevrat, Zebur ve suhurları da içine almış, bir Ümmül Kitap'tır.) Levh'i Mahfuz'da yazılı, nezdimizde sabittir. Kıyâmete kadar da aynen böyle bâkidir. Hiçbir sûretle hiçbir yerinde tebedülât olamaz. Kur'an, Nuru İlâhidir. Kimin kalbinde nur varsa o kimse, Kur'an'dan anlar. Kalbinde nur olmayan, Kur'an'dan hiçbir şey anlamaz. لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ Onun şânı yücedir, hikmetle doludur. Kitapların âlâsıdır. Hâkîmdir, Hikmeti İlâhi ile nâzil olmuştur.

Şanı yüce olan Kur'an, i'caz vasfıyla diğer kitaplardan daha yücedir. Çünkü belâgatı en üstün mertebeye ulaşmıştır. Ayrıca bütün geçmiş kitapların hükümlerini ortadan kaldırmıştır.

أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ 5-

(Ey Mekkeliler, siz müsrif (haddi aşan, müşrik) bir kavimsiniz diye, sizden o zikri (Kur'an'ı) uzaklaştırıp bir yana mı atacağız? Siz haddi aşan kimseler oldunuz diye, sizi Kur'an'la uyarmaktan vaz mı geçelim?)

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ 6-

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ Ne kadar çok gönderdik. Sizden evvel peygamberler, فِي الْأَوَّلِينَ evvelki zamanlarda gönderdik.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ-7

إِلَّا كَانُوا Onlara gelmedi hiçbir peygamber, وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ illâ istihza ederlerdi. Mutlaka alaya alırlar, imân etmezlerdi.

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ-8

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا (Bu sebeple) biz de bunlardan (yani Kureyşilerden) kuvvetçe daha güçlü olanları helâk ettik. وَمَضَى O evvelki ümmetlerin kıssaları (Kur'anı Kerim'in nice yerlerinde) geçti. Peygamberine imân etmeyen helâk olmuştur.

وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيُقُولَنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ-9
الْعَلِيمُ

وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ Bunlardan sorsan (kâfir, hıristiyan ve yahudi'ye) kim halketti bu gökleri ve yerleri? (Âllâh diyor.) Pekâlâ böyle imân ettikten sonra niye Cenâbı Âllâh ezeli ve ebedi demiyorsun? (Onları çok üstün, çok bilen Âllâh yarattı) diyeceklerdir.

Böyle iken yine O'nu bırakıp gayre ibadet ve cehaletlerinden, diriltmeye kudretini inkâr ederler.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ-10

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا Öyle Âllâh ki yeryüzünü, sizin maîşetinize uygun bir beşik gibi yaptı. وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا Yer-

yüzünde size yollar açtı. **لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ** Tâ ki siz, hidâyete gelirsiniz. Âllâh'ın kudretini yakından göresiniz.

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ -11

Öyle Âllâh ki (ihtiyaç ve ziraatınıza) kifâyet edecek kadar gökten yağmur gönderiyor. **فَأَنْشَرْنَا** Biz onunla kupkuru, ölü bir memlekete hayat verdik. **بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا** Ey haşri inkâr edenler. İşte siz de böyle (mezarlarınızdan) çıkarılacaksınız.

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ -12

Öyle Âllâh ki bütün çiftleri, O yaratmıştır. **وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ** Ve size bineceğiniz gemiler ve hayvanlar vermiştir.

لِتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا -13
سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

Böylece onların sırtına binip üzerlerine yerleşince, Rabbinizin nimetini anarak, **إِذَا اسْتَوَيْتُمْ** "Bunu bizim hizmetimize vereni tesbih ve takdis ederiz. Yoksa biz bunlara güç yetiremezdik" diyesiniz.

Rivayet olduğuna göre Peygamberimiz Sallâllâhû Aleyhi-vesellem Efendimiz, mübarek ayaklarını üzengiye koydukları zaman "**Bismillah**" ve bineklerine oturduklarında "**Elhamdûlillahi alâ kûlli hâil, sûbhanellezi sehbara lenâ hâzâ ve mâ kunnâ lehû mûkrinine ve innê ilâ Rabbinâ lemûnkalibûn**" derlerdi.

Denizde gemiye bindiğimiz zaman, bize sünnet olan budur:
“Bismillahi mecrahâ ve mürsehâ inne Rabbi le gafûrur Rahim ve mâ kaderullahû hakka kadrihi”

Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem, itiyadi olarak hayvae na bindiği veya sefere gittiği zaman bu cümleyi de ilave ederdi.
“Âllâhümme ente sâhibû fisseferi vel halifeti fil ehli vel veledi. Âllâhümme inni eûzû bike min asâisseferi ve keabetil mûnkalebi”

وَأَنَا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ -14

“Biz, şüphesiz Rabbimize döneceğiz” demelisiniz.

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ -15

Yapmışlar, **مِنْ عِبَادِهِ** O'nun kullarından bazılarını, **وَجَعَلُوا لَهُ** O'nun bir cüz'ü kıldılar. **إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ** Gerçekten insan, apaçık bir nankördür.

Yahudilerin bir bölümü Üzeyir'i, Âllâh'ın oğlu saymıştı. Hıristiyanlar İsâ Aleyhisselâm'ı, Âllâh'ın oğlu saydılar. Müşrikler de melekleri Âllâh'ın kızları sayıyorlardı.

أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفِيكُمْ بِالْبَنِينَ -16

Yoksa Âllâhû Teâlâ, yarattığı mahlûklarından (buğz ettiğiniz) kızları kendisine edindi de (makbulünüz olan) oğulları size mi ayırıp seçti.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ -17

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا

مَثَلًا ظَلَّ. Âllâhû Teâlâ'ya isnat ettiği bu kızlar ile. ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ İçlerinden biri Rahman'a isnat ettikleri (kız çocuğu geldiği haberiyle) müjdelendiği vakit, keder ve hidde-tinden yüzü simsiyah olur.

Çünkü kızları Âllâh'tan, oğulları kendilerinden saydıkları için, kız çocuğunun doğum haberine üzülür ve sinirlenirlerdi. Sonra da kızları diri diri kuma gömerlerdi.

Kur'anı Azimüşşân'ın üçte birisi, Vahdaniyeti İlâhiye'ye ait olan âyetlerdir. Mekke halkı, müşrikler kitap sahibi değillerdi. Fakat Hıristiyanların elinde İncil kitabı, yahudilerin elinde Tevrat kitabı vardı. Ehli Kitap hakkında olan âyetler geçti. Müşriklerin ahvâlini beyân ediyor. Hamakatlarından kız çocuklarını, Âllâh'ın kızları sayıyorlardı. Ve yahut böyle itikat ederlerdi. Onun hakkında Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'e, âyeti kerime nâzil oldu. Haû nımlar fıtraten erkeğe nispetle zayıf olduğu için merhamet edilmiş. Evvelâ, ziynet onlara helal edilmiş. Altın ve ipek erkeklere haram, hanımlara helal edilmiştir. Hanımın ziynete ihtiyacı var. Nafakaya gelince, nafakayı temin etmek hanımlardan kaldırılmış. O, nafakayı temin etmeyi erkeklere yüklemiş. Bir erkek, hanımının nafakasını temin etmekle mükelleftir. Bunların hepsi ne içindir? Hanımların zayıf olduğunun tezahürüdür.

أَوْمَنْ يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ -18

مَنْ يُنَشَّؤُا فِي Hemzei istifamdır. İnkâr için, vav'ı atıfedir. الْحِلْيَةِ Bir hanım ki hilye ziynetken, ziynetle evde nazik olarak büyüyor. Ziynet ona cevaz verilmiş, zayıf olduğundan dolaydır.

وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ Muhaseme; muharebede mücâdelede mübin değil. Ancak evinin ziynetini bilir, muharebede şiddetli yerlerde mücâdele etme imkânı yoktur. (Bu hanımları nasıl olur da Âllâh'a isnat ediyor, onları Âllâh'ın parçası mı sayıyorlar?)

Âyet kadınlardaki süslenme özellikleri ile mücâdeledeki zayıflıklarına işaret ediyor.

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَّا أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ -19
شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ Müşrikler, Rahman'ın kulları olan melekeleri, أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ dişi saydılar. Bunlar melekelerin halkolduğunu, yaratılışını gördüler mi? سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ Onların bu şahitlikleri yazılacak ve sorguya çekileceklerdir.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا -20
يَخْرُصُونَ

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ Ve dediler ki (Âllâhü Teâlâ melekelerle ibadet etmemekliğimizi) dileyseydi, onlara ibadet etmezdik. Demek ki Âllâh istedi, biz yaptık. Buna benzer durumlar zamanımızda da oluyor. Efendim Âllâh isteseydi yaptırmazdı. Ne yapıyor? İrade ile kazayı birleştiriyor. Bunların hepsi hatadır. Hâlk başka, kaza başka, irade başkadır. Hâliki Kâinat, azameti kudretini göstermek için hem hayrı hem de şerri halkediyor. Fakat şerre rızası yoktur. مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ Onların buna dâir hiçbir bil-

gileri yoktur. **إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ** Onlar sadece yalan söylüyorlar. Bu sözleri ancak zan ve tahminden ibarettir.

Meleklerle bu iddia ve inançla tapanlar, yalan söyledikleri için bunun cezasını çekeceklerdir.

21- **أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ**

Bu Kur'anı Azimüşşân'dan evvel, onlara bir kitap gönderdikmi? **فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ** Kur'an'dan evvel onlara bir kitap geldimi, ki ona sarılıyorlar.

Melekleri kadın derecesine indirmek, sonra melekleri Âllâh'a isnat etmek, sonra da Âllâh bu fenalığa razıdır demek, her üçü de küfürlerine sebeptir.

22- **بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ**

Belki söylerlerdi **بَلْ قَالُوا** onlara. "Siz, bunu niçin yapıyorsunuz?" diye söylendiği zaman. "Biz babalarımızı bu din üzerinde bulduk. **وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ** Biz de onların izinde gidiyoruz" dediler.

Böylece meleklerle tapmanın bilgi ve kitap olarak bir dayanağı bulunmadığı, delillerin sadece körü körüne taklitten ibaret olduğu ortaya çıkmaktadır.

23- **وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ**

Aynen bunlar gibi, (Mekke müşrikleri gibi) dalâleti, hidâyet gibi söyleyenler. **وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ**

Göndermedik senden evvel bir memlekete bir peygamber, **إِلَّا قَالَ** **مُتْرَفُوهَا** refah, iyilik, zenginlik. Daima iyilik aşağıdan, yukarıya çıkar. Peygamberan'ı İzâm'a evvelâ tâbi olanlar fukaralardan başlamıştır. İnkâr etmek, küfre girmek hepsi de yukarıdan, zenginlerden başlıyor. **مُتَرَفِّهٍ**, refahta olanlar derlerdi. **إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا** "Biz babalarımızı bulduk **عَلَىٰ أُمَّةٍ** bu yolda, (bu dinde) bulduk. **وَأَنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ** Biz de onların izlerine uyarız" dediler.

Burada Rasûlullah'ın tebliğde teselli edilmesinin yanı sıra, takallütün eski bir sapıklık ve eski bir dert olduğu ifade edilmektedir.

24- قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

"Ben, size babalarınızı üzerinde bulduğunuz (din)den daha doğrusunu getirmişsem, (yine mi bana uymazsınız?)" deyince. **قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ** Dediler ki; "Doğrusu biz, sizin gönderildiğiniz şeyi inkâr ediyoruz."

Gönderilen peygamberlerin her biri kavmine böyle seslenmiş. Aldıkları cevap çoğu yerde, dini inkâr ve taklide devam olmuştur.

25- فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ Biz de onlardan intikam aldık. **فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ** Bak, (peygamberlerini) tekzib edenlerin akıbeti nasıl oldu?

İnkâr eden, yalanlayan ve şuarsuzca taklide ısrar edenlerden, kökleri kurutulmuş intikam alınmıştır.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ -26

وَإِذْ Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem ümmetine beyân et o zamanları ki قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ İbrahim Aleyhisselâm amcasına söyledi. “Eb” kelimesi amca olarak kullanılmıştır. Kur’an’ın bir yerinde Ebihi Azere diyor. Burada ise لِأَبِيهِ diyor.

Kâmusu Okyanus’ta, Azer ismine bakıldığında İbrahim Aleyhisselâm’ın amcası diyor. Taruh ismine bakıldığında İbrahim Aleyhisselâm’ın babasıdır, diyor. Azer, küfür üzerine gitmiştir. İbrahim Aleyhisselâm’dan, Âdem Aleyhisselâm’a kadar babalarının hiçbiri küfürde kalmamıştır.

Mevlâna Celâleddin’i Rumi KaddesÂllâhû Sırrahûlaziz; “Âdem Aleyhisselâm’a kadar, Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem’in ecdadı her zamanın en kıymetli insanlarıydı” buyuruyor.

Yüzlerce hadis var ki Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem buyuruyor. “Ben, ceddim Âdem Aleyhisselâm’dan, babam Abdullah Radıyallâhû Anh’a kadar daima sahih nikâh üzerine geldim” buyuruyor.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ İbrahim Aleyhisselâm kavmine; “Ben, sizin taptıklarınızdan beriyim, uzağım” demişti.

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ -27

Ben yalnız, beni yoktan yaratana ibadet ederim. Zira O, beni hidâyette sabit kılacaktır.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ -28

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً Ve (İbrahim Aleyhisselâm) bu sözü, (Ket

lime-i Tevhidi) zürriyetine bâki, miras olarak bıraktı. فِي عَقِبِهِ Evlatları içinde daimi bir kelime yaptı. لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ İştirak edenler, Tevhid edenlerin dâvetiyle şirkten rücû etsinler.

İbrahim Aleyhisselâm tevhid kelimesini, ardındakilere miras olarak bırakmış. Bu yüzden de neslinde, bir Âllâh'a inananlar eksik olmamıştır. Mekkeliler içinde ve 'Hanifler' adıyla tanınan ve İbrahim Aleyhisselâm'ın inancına sadâkat gösteren insanlar vardı.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ -29

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ Hâliki Kâinat, Habibine buyuruyor. Mekke müşriklerini metalandırdım وَآبَاءَهُمْ hatta babalarını da. حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ Ta! Kendilerine hak (Kur'anı Kerim) ve (hüccetler ve âyetlerle tevhidi) açıklayan bir peygamber, Sallâllâhû Aleyhivesellem Efendimiz gelinceye kadar (ömür ve nimetle) geçindirdim.

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ -30

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ Ne zamanki Kur'an-ı Azimüşşân geldi. O vakit قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ (bu büyük nimete inanacakları yerde, şükretmeleri lâzım gelirken) "bu sihirdir, biz onu inkâr ediyoruz" dediler.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ -31

Ve dediler ki; "Bu Kur'an iki şehirden, bir büyük adama indirilse olmaz mıydı?"

Bu iki memleket Mekke ile Taif'ti. Kastettikleri de Mekke'den Velid Bin Mugire ve Taif'ten Urve Bin Mesûdûs Sekafiydi. Kur'anı Ked

rim'in güzelliğini hissediyorlar fakat onu Peygamberimiz Sallâllâhû Aleyhivesellem efendimize yakıştıramıyorlardı. Büyüklüğü servet ve mevki ile ölçüyorlardı.

أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ -32
الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ Rabbinin rahmetini, onlar mı paylaşıyorlar? نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ Dünya hayatında onların geçimlerini aralarında biz paylaştırdık. فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ Dünya hayatında insanları birbirlerine iş gördürmeleri için kimini, ötekine دَرَجَاتٍ derecelerle üstün kıldık. لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا Bazıları, bazılarını alsın da çalıştırsın, dünyanın imarına sebep olsun. وَرَحْمَتُ رَبِّكَ Senin Rabbinin rahmeti ki Cennet, İslâmiyet'tir. خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ Onların toplamış olduğu mâlû servetten hayırlıdır.

وَلَوْلَا أَنَّ يَكُونُ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوتِيَهُمْ -33
سُقْفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

Şayet insanların bir tek inkârcı ümmet olması mahzuru bulunmasaydı, Rahman'ı inkâr edenlerin evlerini (tavanlarını) ve çıkacakları merdivenleri gümüşten yapardık.

وَلِيُوتِيَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكُونُونَ -34

Evlerinin kapılarını ve üzerine yaslanacakları koltukları da hep gümüşten yapardık.

وَزُخْرَفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ -35
لِلْمُتَّقِينَ

وَزُخْرَفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا Ve onları altın ziy-
netlere boğardık. Bütün bunlar sadece dünya hayatının geçici
metaindan ibarettir. وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ Ahiret (cennet ni-
metleri) ise Rabbinin indinde (şirk ve mâsiyetlerden) sakınanlar
içindir. Müttekiler için ahiret daha hayırlıdır.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ -36

وَمَنْ Her kim ki يَعِشْ i'raz ederse عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ Âllâh'ın
zikrinden. نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا Bir şeytani, onun kafasına musallat
ederiz. فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ Şeytan sıkıntıda kaldı mı insanlara iltica edi-
yor. İnsan cinsinden bir şeytana havale eder. O şeytan onun arka-
daşı, beraber olur. Zikrullah'tan geri kaldığından, şeytan musallat
oluyor.

وَأَنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ -37

وَأَنَّهُمْ O dost şeytanlar ki arkadaş olmuş, لَيَصُدُّونَهُمْ çeviriyor
o zavallıyı, (Zikrullah'tan gafil olanı) عَنِ السَّبِيلِ doğru yoldan.
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ Kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيُشَسِّ الْقَرِينُ -38

حَتَّىٰ Bize gelinceye kadar devam eder. قَالَ يَا لَيْتَ
كَيْفَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ Keşke benimle senin aranda, doğu ile
batı arası kadar uzaklık olsaydı. (Keşke seninle arkadaş olmasay-
dım der.) فَيُشَسِّ الْقَرِينُ Ne kötü arkadaşmışsın sen! der.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ -39

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ Bugün size pişmanlık hiç fayda vermez. أَنْكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ Siz nefsinize zulmettiniz إِذْ ظَلَمْتُمْ çünkü siz, azapta müştereksiniz.

أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ -40

أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ Hâlikî Kâinat, Habibine beyân ediyor, istifâmı inkâridir. Buyuruyor ki; "Ey Habibim Salt lâillâhû Aleyhivesellem küfür üzerine gitmeye azmeden Ebu Cehil ve emsâllerini hidâyete getiremezsin. Sağırlara işittiremez, kör olanları hidâyete getirmezsın. Hidayete gelmediklerinden dolayı da müteessir olma. وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ Apaçık bir dalâlet içinde bulunanları, irşada kadir misin?"

فَأَمَّا نَذَهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ -41

Eğer biz, seni alıp götürsek. Onlardan intikam alırsın.

أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ -42

Yahut onlara vadettiğimiz azabı, sana (hayatında) göstermek istersek. Şüphe yok ki biz, onları helâke kadiriz. (Bizi, ondan men eden olmaz.)

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ -43

فَاسْتَمْسِكْ İstimsak, temessük, yapışmak demektir. Yapış, simi sıkı sarıl devam et بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ sana vahy olan, bu Kuranı

Azimüşşân'a. **إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ** Muhakkak sen, doğru yol üzerindesin.

وَأَنَّهُ لَذِكْرُكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ -44

Bu Kur'anı Azimüşşân, **لَذِكْرُكَ وَلِقَوْمِكَ** sana ve kavmine bir ikaz ve şereftir. (Onun kavmi, bütün ümmet dâhildir.) **وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ** Yakında ondan sorguya çekileceksiniz.

وَسَأَلَ مَنِ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ -45

مَنِ أَرْسَلْنَا Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, sual ediniz **وَسَأَلَ** sizden evvel gelen peygamberlerin ümmetlerine. **أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ** Rahman'dan başka ibadet edilecek bir ilâh yapmış mıyız?

Önceki peygamberlerin dinleri incelendiği zaman anlaşılır ki hiçbir peygamberin dininde, puta tapılacak yoktur. Bütün peygamberler, tevhid inancında birleşmişlerdi.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ -46

Biz Azimüşşân, Mûsâ Aleyhisselâm'ı gönA **وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا** Mûsâ Aleyhisselâm'ın dokuz mucizesi vardı. En başta geleni Asâ ile Yed'i Beyzâ idi. **إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ** Fir'avn ile cemaatine, **فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ** onlara "Ben, Rabb'il Alemin'in Resûlüyüm" dedi.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بَيَاتِنًا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ -47

Onlara âyetlerimizi getirince, birden bire onlarla alay etmeye koyuldular.

وَمَا نُزِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ -48

Onlara gösterdiğimiz mucizelerden her biri, mutlak diğerinden büyüktü (fakat imân etmediler.) Biz de onları, olur ki küfürden rücû ederler diye, azaba müstehak ettik.

وَقَالُوا يَا أَيُّهُ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ -49

Mûsâ Aleyhisselâm'a dediler. Ey sâhir (yani ey âlim.) Sihir, o zamanda câiz idi. Rabbinden ricâ et, Rabbine duâ et. Şayet (bizi, bunsan dan kurtarırsan) biz de seni tasdik ve Rabbini tevhid eder, doğru yola gireceğiz. Hidayete geleceğiz diyorlardı.

Mûsâ Aleyhisselâm'ın kavmi azabı görünce, kurtulmak için imân edeceklerini bildirdiler. Böylece azabın kaldırılacağına dâir verilen sözü de hatırlatmış oldular.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ -50

Fakat biz, onlardan azabı kaldırıncaya hemen sözlerinden caymaya başladılar.

وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ -51

وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ Fir'avn (üzerlerinden azap kalkınca, imân etmelerinden korkarak) kavmine seslendi ve dedi. قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ "Ey kavmim, ben Mısır hükümdarı değil miyim? وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي Bu nehirler, saraylarımın altından akıyor mu? أَفَلَا تَبْصُرُونَ Benim bu azametimi görmüyor musunuz?

Fir'avn bu sözüyle saraylarını altından akan Nil nehrini kastederek, kudret, servet ve ihtişamını ortaya koyuyor. Buna karşılık, Mûsâ Aleyhisselâm'ın zayıf ve fakirliğini hatırlatıyordu.

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ -52

Yoksa ben, ondan daha hayırlı değil miyim ki o hakir sözünü bile, vuzuhla söylemekten acizdir. (Bu sözüyle Fir'avn, Mûsâ Aleyhisselâm'ın dilindeki tutukluğu ifade ediyordu.)

فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ -53

Şayet (o, sözünde sadık olmuş olsaydı, Rabbi tarafından) üzerine altın bilezikler takılmalı Aَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ yahut beraberinde (ona yardım ve nübüvetini tasdik eden) melekler gelmeli değil miydi?

O tarihte riyasete seçilen kimsenin kollarına altın bilezikler, boynuna altın gerdanlıklar takılırdı.

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ -54

İşte Fir'avn bu şekilde kavmini

küçümsedi. **إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ** Onlar da ona boyun eğdiler. Çünkü onlar yoldan çıkmış bir kavim idiler.

فَلَمَّا اسْفُونا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ -55

Ne zamanki (gazaplandırdılar.) Gayretullah'a dokundu. **انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ** Biz de kendilerinden intikam aldık. Hepsini suda boğduk.

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ -56

Onları size selef yaptık ki siz, onlardan ibret, ders alasınız. **وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ** Geri kalanlara misal yaptık ki imân etsinler.

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُونَ -57

Ne zamanki Cenâbı Hak, Meryem oğlu İsbâ Aleyhisselâm'ı bir misal olarak anlatınca **إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُونَ** senin kavmin, bu misalden ferahlanıp çağırıştılar.

İsbâ Aleyhisselâm ve annesi Meryem Radıyâllâhû Anhâ ile ilgili bir meselenin konuşulduğu, bir toplantıda müşriklerden biri "Eğer tapılan İsbâ Aleyhisselâm, Meryem Radıyâllâhû Anhâ, Üzeyir ve melekler cehennemde ise onlarla beraber olmaya razıyız" demiş. Bu söze, müşrikler şımararak gülmüşlerdi. Âyet onların bu şımarık tavırları hakkında nâzil olmuştur.

وَقَالُوا ءَالِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ -58

Dediler ki; "Acaba bizim ilâhlarımız mı (melekler mi) hayırlıdır, yoksa o mu (İsbâ Aleyhisselâm mı)

hayırlıdır? مَا ضَرُّوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا Onların bu misali sana getirmeleri ancak tartışmak için, husûmet için söylediler. (Yoksa hakkı, batıldan temyiz etmek için değil.) بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ Doğrusu onlar çok düşman, inatçı bir kavimdirler.

BusözleriyleÎsâAleyhisselâmileputlarınııkarşılaştırmayayeltendiler.

59- إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ

İsâ Aleyhisselâm ancak benim kulumdur. Onu, nübüvvet ile in'am ettim. أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ Ni-met verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldur.

60- وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ

Eğer biz Azimüşşân isteseydik, وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً size melekler gönderirdik. Size halef olurlar, yeryüzü ibadetle dolardı.

61- وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرْنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ

Ve muhakkak ki o, Îsâ Aleyhisselâm kıyâmet için (onun yaklaştığını gösteren) alâmetidir. (Îsâ Aleyhisselâm, İmamı Mehdi ve Yec'üc Mec'üc kıyâmete çok yakın gelirler.) فَلَا تَمْتَرْنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ Sakın onda şüpheyeye düşmeyin ve bana uyun. هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ İşte sıratı müstakim, doğru yol budur.

Bu âyette Îsâ Aleyhisselâm'ın, kıyâmet için bir bilgi olduğu bildirilmiştir. Bundan maksat, ahirzamanda Îsâ Aleyhisselâm'ın tekrar dünyaya döneceğini haber vermektedir. Onun için nüzulü Îsâ Aleyhisselâm, kıyâmet alâmetlerindedir.

وَلَا يَصُدَّنَّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ-62

اِنَّهُ Sakin şeytan sizi yoldan çevirmesin. وَلَا يَصُدَّنَّكُمْ الشَّيْطَانُ Çünkü o, sizin için apaçık bir düşmandır.

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ Ne zamanki Îsâ Aleyhisselâm, onlara açık delillerle geldi. قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ Ben, size hikmetle (nübüvvet ve kitapla) size geldim. وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ Ayrılığa düştüğünüz şeylerden bir kısmını, size açıklamak için geldim. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا Âllâh'tan korkun ve bana itâat edin.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ-64

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ Muhakkak Âllâh, benim de Rabbim sizin de Rabbinizdir. فَاعْبُدُوهُ O halde hepiniz O'na ibadet edin. هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ Ancak doğru yol, bir olan bu yoldur.

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَمِّ-65

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ Fakat sonra aralarında çıkan gruplar, birbiriyle ihtilâfa düştüler. فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَمِّ Acı bir günün azabı karşısında, vay o zulmedenlerin haline!

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ-66

Onlar farkında değillerken (başlarına) gelecek olan o günden başkasını mı bekliyorlar? (Soru yöneltilen topluluk, Mekke kâfirleri veya kıyâmetin inkârcılarıdır.)

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ 67-^{طع}

O gün müttekilerden başka dostlar, kötülüklerden sakınanlar müstesnâ olmak üzere. (Dünyadayken kötülükte) dost olanlar, o gün birbirlerine düşman kesilirler.

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ 68-^ع

يا عبادِ Cenâb-ı Hak, kendine izafe ediyor. Ey benim kullarım, وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ o gün size bir korku yok, لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ bir de hüzün yok, üzülmeyeceksiniz.

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ 69-^ع

Ey âyetlerimize inanan Müslüman olan kullarım.

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ 70-

Siz de Mü'min zevceleriniz de sürurla ağırlanmış olarak, cennete giriniz.

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ 71-
وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ Onlara (türlü türlü yiyecek ve içecekler bulunan) altından tepsiler ve kâselerle tavaf olunacak. وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ Orada canlarının istediği, gözlerinin hoşlandığı her şey vardır. (Açlık ve susuzluktan değil lezzet için yer ve içerler, gözler mütelezziz olur

o nimetlerden.) وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ Ey ibêdi imân edenler, siz orada ebedi kalacaksınız.

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ -72

Bu cennet, size dünyadaki iyi amelleriniz sebebiyle yaptıklarınıza karşılık, size miras kılınmıştır.

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ -73

Sizin için orada dilediğiniz anda, bol bol yiyeceğiniz meyveler vardır. Onlardan yersiniz, denilir.

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ -74

Şüphesiz mücrim olan kâfirler, cehennem azabında ebedi kalacaklar.

لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ -75

Onlardan bu azap, bir an hafifletilmez. Çünkü niyeti bu idi ehli cehennem olanın, ebedi yaşasa yine küfürde devam edecek. Cenâb-ı Hak niyetine göre muamele yapıyor. وَهُمْ فِيهِ Onlar azap içinde kurtuluştan ümit keserler.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ -76

Ehli cehenneme olan bu azap, tarafımızdan zulüm değildir. وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ Fakat onlar kendi nefislerine zulüm ettiler. Peygamberan'ı İzam'a, Âllâh'ın kitabına imân etmediler, onun cezasını böyle çekerler.

وَنَادُوا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَا كُنْتُمْ -77

وَنَادُوا يَا مَلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ Ve (kurtuluş ümitleri kalma-
yınca) şöyle nida edecekler. "Ey Mâlik, Rabbine niyaz et de bize
ölümle hükmetsin." قَالَ إِنَّكُمْ مَّا كُنْتُمْ (Red cevabı alırlar.) "Siz, ebe-
di olarak burada (azapta) daimi böyle kalacaksınız" der.

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ -78

(Onlara) Celâlim hakkı için biz, size hakkı getirdik. Fakat ço-
ğunuz hakkı çirkin görenlerdensiniz, (denilecek.)

Kureyşin Dârunedve'de, Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhived sellem'e karşı kurdukları tuzağa işaret ederek, onların tuzaklarına karşılık, helâklarının takdir edildiği açıklanmıştır. Çünkü kâfirler, Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'i ve Kur'ânı sevmedikle-
rini söylemekle kalmıyor, karşı koyma hususunda da kararlar alı-
yorlardı.

Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem, hac mevsiminde Mina'ya giderdi. Mina'da Cennet'ül Akabe, orada gördüklerine, durumu müsait olanlara, va'zı nasihat ederdi. İmânı telkin eder, tebligatını yapıyordu. Birinci sene, Medine'î Tahire'den altı kişi gel-
mişti. Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem onları gördü, imânı telkin etti, onlar da imân ettiler. Sonra onlara dedi; "Memleketinid ze gidin, mümkün olduğu kadar halka tebliğ ediniz. Gelecek sene inşallâh görüşürüz."

İkinci sene yine Medine'î Tahire'den on iki kişi geldi. Onlar da Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'i gördüler, imânlarını izhar ettiler. Onlara da aynen öncekiler gibi tebliğ, beyânda bu-
lundu. Üçüncü sene Medine'î Tahire'den yetmiş kişi geldi. Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem bunlara da tebliğ ve Ahkâmı İlâ-
hi'yi bildirdi. Hepsi imânını izhar ettiler. Önce gelenlerle, ilk gelen

altı kişi, sonraki sene on iki kişi, üçüncü gelen senede yetmiş kişi olan bu sahabeler, birçok insanların hidâyetine sebep oldular.

Kureyşiler bunu işitince "Medine'nin yarısı imân etmiştir" diye endişe ettiler. "Mekke'den de Medine'ye gidenlerle beraber buraya gelirlerse halimiz ne olur?" dediler.

Nihayet Mekke'de Kureyşiler, Darunnedve'de bir araya gelip çare olarak ne yapılması lâzım geldiğini müzakere ettiler. Şeytan da şeyhi necdi sıfatı ile aralarına katıldı. İlk teklif; "Mekke'den çok uzaklara sürelim, buraya gelemesin." İkinci teklif; "Hapsedelim, hayatının sonuna kadar orada kalsın." Üçüncü teklif; "Her kabileden bir genç seçilerek bu gençlerin tamamı, gece yarısı evinde, yatağında kılıç darbesi ile ölümüne sebep olsunlar." Bu üç tekliften üçüncü olan ölüm teklifi, şeytan tarafından da tasvip ediliyor.

Hâliki Kâinat bu ahvâli, Cibril'i Emin vasıtasıyla peygamberine bildirdi. Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem de hicret arkae daşı Ebu Bekir Sıddık Radiyallâhû Anh'a haber verdi. "Hazır ol, Mekke'den gideceğiz."

İblis karar verildiği gece, Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in evi etrafında ablukaya katılmış bekliyor. Fakat ani olarak şeytanın gözüne uyku geliyor. Uykudan gözünü açınca, Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in evden çıkıp gittiğini ang lıyor. (Çünkü şeytan ilk def'a bu an, uykuya daldığından anlamış oluyor.) Hemen eve girip bakıyorlar. Yalnız İmamı Ali Radiyallâhû Anh'ın orada olduğunu görüyorlar.

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ-79

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا **Em**; bel manâsınadır. Bel ki **ebramû ehkemû**. Tahkim ettiniz, ittifak ettiniz, bir emrin üzerine; Hakem Âllâh'tır,

mülk Âllâh'ındır. Hâlbuki فَأَنَا مُبْرِمُونَ mübrim, muhkem benim, hâkim benim. Benim hükmümü küçük mü gördünüz? Makbul ve lââyık görmediniz mi onun yerine başka hüküm icat ediyorsunuz?

80- أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ

Yoksa biz, onların kalplerinde gizlediklerini ve fısıltılarını işitemeyiz mi sanıyorlar? بَلَىٰ Biz, onu işitiyoruz. وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ Yanlarında rusûllerimiz (gizli, açık yaptıklarını tespitte memur ettiğimiz hafaza meleklerimiz) de var, yazıyorlar.

81- قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

Cenâb-ı Hak bütün kemâl sıfatları ile muttasıftır, bütün noksanlardan münezzehtir. Eğer Rahman'ın bir çocuğu olsaydı, elbette ben (ona) ibadet edenlerin ilki olurum.

82- سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Göklerin ve yerin Rabbi, Arş'ın da Rabbi olan Âllâh, onların uydurdukları noksan sıfatlardan yücedir, münezzehtir.

83- فَذَرَهُمْ يَحُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ

فَذَرَهُمْ Ey Habibim, onları bu batıl üzerine bırak, ısrar etme. Çünkü harbe memur değilsin. وَيَلْعَبُوا Batılına dalsınlar, يَحُوضُوا dünyada (dünyaları ile) oynasınlar. حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ Azabı ile tehdit edildikleri günlerine kavuşuncaya kadar.

84- وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ Gökteki İlâh da yerdeki İlâh da O'dur. وَهُوَ الْحَكِيمُ Yerde de Mabûdum bilhak O'dur. وَفِي الْأَرْضِ إِلَهُ li yerine halkeden O'dur. الْعَلِيمُ Âlimdir mahlûkatın haline, (her şeyi bilir.)

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهٗ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ 85-

Göklerin ve yerin ve ikisi arasında bulunan her şeyin mülkü kendisine ait olan Âllâh, yücedir. وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ Kıyâmetin ilmi, O'nun nezdindedir. وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ Ve hepiniz O'na rücû edeceksiniz.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ 86-

Âllâh'ı bırakıp da taptıkları putlar, şefâat etmeğe mâlik değillerdir. Ancak bilerek hak dine inanıp ona şahitlik edenler müstesnâdır.

Putlar hiç kimseye şefaate edemezler ve yardımda bulunamazlar. Çünkü şefâate yetkili yoktur. Ancak Îsâ ve Üzeyir Aleyhisselâm ile melekler, dilleri ve kalpleriyle hakkı doğrulayan kişi ve varlıklar oldukları için, inananlara şefâat edeceklerdir.

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَنُنِي يُؤْفِكُونَ 87-

Celâlim hakkı için, kendilerini kimin yarattığını onlara sorsan. Elbette "Âllâhû Teâlâdır" derler. O hâlde (O'nun ibadetinden, gayrin ibadetine) nasıl çevriliyorlar?

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ 88-

O'nun (Aleyhissalâtû Vesselâm Efendimizin) 'Yâ Rabbi' demesi hakkı için, onlar muhakkak ki imâna gelmez bir kavimdir.

Âllâh-û Teâlâ, nefsi halkettiği zaman demiş ki; "Sen kimsin, ben kimim?" Nefis cevaben; "Sen sensin, ben de benim." Cenâbi Hak Ne zamanki açlıkla imtihan etti. "Sen kimsin, ben kimim" diyerek soru ettiğinde nefis, bu def'a; "Yâ Rabbi sen Hâliki Kâinat'sın, ben de zelil bir kulum" demiş.

Onun için Evliyâullah hallerinde evvelâ riyazetler çektirirler, açlıkla talim ederler. Nefis ancak açlıkla yola gelir. Bir de ölümden korkar.

Onun için ibadete başlarken bize demişler ki "Hiç olmazsa beş, on dakika, on beş dakika tezekkürü mevt yapın."

فَاَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ-89

فَاَصْفَحْ عَنْهُمْ Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, müşrikler nasihat dinlemiyorlar. (Emir, nasihat dinlemedikten sonra da muharebe zamanı değil, şimdilik sen onlardan i'raz et.) وَقُلْ سَلَامٌ Küfre selâm, caiz değil. O mânâda değil, mütareke selâmı olduğundan. Ne biz size tecavüz edelim, ne de siz bize tecavüz etmeyin. فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (Ben sizden ayrılıyorum) de. Yakında akıbetlerini bileceklerdir.

Bu emir, cihad farz olmadan önce idi.

